

**UCHWAŁA NR XXVIII/190/2020
RADY GMINY WOLANÓW**

z dnia 14 grudnia 2020 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie w Gminie Wolanów na lata 2021 – 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.), w związku z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.), uchwala się co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wolanów na lata 2021-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wolanów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 roku.

Przewodniczący Rady Gminy

Jacek Murawski

Załącznik do Uchwały Nr XXVIII/190/2020
Rady Gminy Wolanów
z dnia 14 grudnia 2020 roku

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE WOLANÓW
*na lata 2021-2025***

Wolanów, grudzień 2020 rok

I PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 218 ze zm.);
2. Kodeks karny z dnia 06 czerwca 1997 roku (t. j. Dz.U. 2020 poz. 1444 ze zm.)
3. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (tekst jednolity Dz.U. z 2020 poz. 1876);
4. Ustawa. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku (t. j. Dz. U. z 2019 poz. 2277 ze zm.);
5. Ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 15 lutego 1964 roku (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 1359).

II. WSTĘP

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych Gminy należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja Gminnego Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia lub tworzenie grup wsparcia,
4. dalsze działania Zespołu Interdyscyplinarnego i tworzenie grup roboczych tegoż Zespołu.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości jak i styl życia przyszłych pokoleń. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami moralnymi jak i prawnymi. Przemoc domowa może być przyczyną, jak i skutkiem dysfunkcji w rodzinie. Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że to zjawisko marginalne występujące jedynie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według krajowych danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny.

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, poprzez przemoc psychiczną, seksualną po przemoc ekonomiczną i rzadko jest tylko incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter cykliczny i długoterminowy. Przemoc jest przestępstwem.

W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu Karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 201 Kodeksu Karnego (Dz. U. z 2020 r. Nr poz. 1444 ze zm.).

Artykuł 207 Kodeksu Karnego stanowi;

„§ 1 Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2 Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§ 3 Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub §2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zmierzającego do zmniejszenia skali zjawiska przemocy oraz pogłębianie społecznej świadomości tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, który adresowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Wolanów.

Konsekwencją przyjęcia przez Gminę Wolanów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 jest stworzenie warunków do prowadzenia działań ratowniczych i wspomagających rodziny, prowadzenie działań osłonowych mających na celu wzmocnienie rodzin, które mają założone Niebieskie Karty, zapobieganie ich marginalizacji i izolacji społecznej a także prowadzenie działań profilaktycznych w naszym środowisku. Przyjęte w ramach Programu zadania są spójne z ustawą o pomocy społecznej, ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wolanów.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolanowie swoją działalnością obejmuje 8.794 mieszkańców w tym kobiet 4 451 i mężczyzn 4 452 zamieszkałych w 23 sołectwach. Diagnozę środowiska lokalnego sporządzono na podstawie otrzymanych informacji: z Komisariatu Policji w Zakrzewie i Komisariatu Policji w Wolanowie, ze szkół z terenu gminy, z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W wyniku analizy uzyskanych danych ustalono, że:

1. **w 2017 roku** policjanci z Posterunku Policji z Zakrzewa podejmowali częste interwencje związane z przemocą domową, nie wszystkie podjęte przez policję działania zostały zakończone założeniem Niebieskiej Karty w rodzinie. Z danych ilościowych Posterunku Policji w Zakrzewie wynika, że sprawcami przemocy są głównie mężczyźni, a przemoc skierowana jest w większości przypadków przeciwko

kobietom i sporadycznie dzieciom. Wpłynęło nowych 26 Niebieskich Kart. W ciągu roku grupy robocze pracowały z 31 rodzinami dotkniętymi przemocą w rodzinie.

2. **w 2018 roku** założono 16 nowych Niebieskich Kart. W ciągu roku grupy robocze pracowały z 30 rodzinami dotkniętymi przemocą w rodzinie.
3. **w 2019 roku** założono 17 Niebieskich Kart w tym kopia Niebieskiej Karty z Zespołu Interdyscyplinarnego w Radomiu. Fakt ten wynika z rejonizacji zamieszkania na naszym terenie osób stosujących przemoc w rodzinie. W ciągu całego roku otwarte zostało 23 Niebieskie Karty z którymi pracowały grupy robocze.

Instytucje	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Jednostki organizacji pomocy społecznej	3	1	1
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Policja	23	15	16
Oświata	0	0	0
Służba zdrowia	0	0	0

(dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wolanowie)

Spośród wszystkich podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury Niebieskiej Karty dominują procedury wszczęte przez policję oraz jednostki organizacji pomocy społecznej. Przemoc w rodzinie zgłaszana jest najczęściej bezpośrednio przez osoby doświadczające przemocy. Współistniejącym problemem w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej karty jest nadużywanie alkoholu przez sprawców.

W ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego z rodziną powoływane są grupy robocze. W skład ww. zespołu wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, przedstawiciele żandarmerii wojskowej, kuratorzy sądowi, mogą wchodzić również prokuratorzy.

Reasumując należałoby podjąć działania zmierzające w kierunku wspierania rodziny doznającej przemocy celem przywrócenia zdolności do wypełniania prawidłowo ról społecznych w oparciu o posiadane zasoby.

IV. ZASOBY GMINY WOLANÓW W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

1. Na terenie gminy Wolanów pomoc w przeciwdziałaniu przemocy świadczą następujące podmioty:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolanowie,
2. Komisariat Policji w Wolanowie,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

4. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny – pomoc świadczona przez specjalistów terapii uzależnień i psychologa,
5. placówki oświatowe: 4 podstawowe szkoły i 2 przedszkola,
6. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wolanowie,

2. Poza terenem gminy pomoc uzyskać można w:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu,
2. Sąd Rejonowy w Przysusze i w Radomiu,
3. Poradnia Lecznictwa Uzależnień w Radomiu i w Przysusze,
4. Kuratorzy zawodowi,
5. Lekarze i pielęgniarki,
6. Policja.

3. Mocne strony

- Przygotowana i stale doskonaląca swoje umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- Dobra znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się wsparciem rodzin zagrożonych patologiami jak i prowadzące profilaktykę,
- Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- Otwartość na współpracę,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny,
- Dobra współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z policją, sądem, szkołami i służbą zdrowia.

4. Słabe strony:

- Niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy (brak mieszkań komunalnych dla osób doznających przemocy),
- Ograniczone środki finansowe na realizację założeń Programu,
- Niechęć samych zainteresowanych do korzystania z poradnictwa specjalistycznego,
- Brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych,
- Brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna),
- Brak specjalistów do pracy z osobami doznającymi przemocy jak i sprawcami przemocy.

5. Szanse:

- Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową,
- Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- Stworzenie na poziomie lokalnym spójnego systemu wspierania rodziny,
- Stale podnosząca swe kwalifikacje kadra służb społecznych,

6. Zagrożenia:

- Osamotnienie rodzin zagrożonych przemocą, brak umiejętności pozyskiwania wsparcia oraz niechęć do korzystania z pomocy psychologa i terapeuty,
- Brak akceptacji środowiska lokalnego na ujawnianie problemów przemocy,
- Problemy z nadużywaniem alkoholu przez członków rodziny,
- Wielo-problemowość rodzin.

Z obserwacji pracowników socjalnych oraz na podstawie analizy dokumentów, a także biorąc pod uwagę powody przyznawania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolanowie wynika, że skala występowania zjawiska przemocy na przełomie ostatnich lat rośnie. Dane liczbowe Ośrodka dotyczące przemocy nie odzwierciedlają w pełni faktycznej i rzeczywistej skali problemu na terenie Gminy. Jest to nadal temat bardzo wstydliwy, często zatajany przez osoby doznające przemocy. Zatajanie jest do momentu zaistnienia sytuacji drastycznej, zagrażającej zdrowiu i życiu członków danej rodziny. Rodziny dotknięte przemocą bardzo niechętnie zgadzają się na uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty” i podjęcie w tym zakresie współpracy z grupą roboczą Zespołu Interdyscyplinarnego jak również z policją, pracownikiem socjalnym czy psychologiem.

V. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Cel realizacji programu:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona osób doznających przemocy w rodzinie.

Cele pośrednie programu:

1. Zmiana postaw mieszkańców Gminy Wolanów wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Wzrost przeszkolonych osób z zakresu udzielania pomocy rodzinom, u których występuje zjawisko przemocy,
3. Spadek liczby sprawców przemocy, a także rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie,
4. Stała edukacja środowiska lokalnego poprzez: ulotki, broszury, organizowanie imprez lokalnych itp.

Strategie i metody działania:

1. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie,
2. Ochrona osób doznających przemocy poprzez wsparcie: psychologiczne, medyczne, prawne i socjalne,
3. Zamieszczenie na tablicach informacyjnych, na lokalnej stronie internetowej informacji o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy,
4. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych realizujących zadania przemocy w rodzinie,
5. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego na temat przemocy w rodzinie.

VI. PODSTAWOWE ZADANIA DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE

Zadanie 1

Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Sposób realizacji:

1. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego na temat przemocy w rodzinie:
 - rozpowszechnienie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,
 - rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych,
 - udział w ogólnopolskich, lokalnych kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie – udział w specjalistycznych szkoleniach oraz organizacja szkoleń dla osób zainteresowanych możliwością podniesienia kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. Wymiana doświadczeń pomiędzy środowiskami lokalnymi i placówkami, uczestniczenie w konferencjach, naradach, seminariach, udział w działaniach ogólnopolskich np. kampaniach edukacyjno-informacyjnych skierowanych do wszystkich mieszkańców Gminy Wolanów,
4. Współpraca pomiędzy pracownikami służb, instytucji i organizacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym między innymi: wymiaru sprawiedliwości, służby zdrowia, policji, pomocy społecznej, oświaty, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zadanie 2

Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Sposób realizacji:

1. Prowadzenie działań na rzecz dzieci i rodzin z problemem przemocy w rodzinie przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
2. Współdziałanie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
3. Utworzenie Punktu Konsultacyjnego tylko dla osób i rodzin dotkniętych przemocą czyli dla osób doznających przemocy jak i stosujących przemoc w rodzinie.

Zadanie 3

Opracowanie i realizacja programów ochrony osób doznających przemocy w rodzinie.

Sposób realizacji:

1. Budowanie skutecznych form pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, poprzez udzielanie im profesjonalnej pomocy,
2. Wdrażanie procedury "Niebieskiej Karty", poprzez prowadzenie działalności informacyjnej wśród mieszkańców naszej Gminy,
3. Prowadzenie działań terapeutycznych dla osób doznających przemocy w rodzinie przy współpracy innych organizacji czy instytucji,
4. Opracowanie i udostępnianie materiałów informacyjnych o instytucjach, udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie,
5. Wspomaganie działalności instytucji, kościołów i związków wyznaniowych, stowarzyszeń jak i osób fizycznych realizujących zadania w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy,
6. Tworzenie warunków do bezpiecznego spędzania wolnego czasu.

VII. REALIZATORZY

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolanowie przy współpracy z:

- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- szkołami,
- policją,
- służbą zdrowia,
- organizacjami pozarządowymi, kościołem i innymi związkami wyznaniowymi i osobami fizycznymi.

VIII. FINANSOWANIE

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie są środki finansowe z budżetu Gminy Wolanów oraz inne pozyskane źródła finansowania.

IX. ZADANIA PROGRAMU

	Zadanie	Opis zadania	Termin realizacji	Realizator
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	• Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku, • Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, • Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie • Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, • Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc. • Monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, gdzie dochodzi już do przemocy • Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach • Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.	2021 - 2025	Kierownik GOPS, Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego, Komisariat Policji, Placówki oświatowe, Placówki służby zdrowia GKRPA.
2.	Realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie	• Kierowanie osób doznających przemocy do Punktu Konsultacyjnego działającego na terenie Gminy Wolanów, • Określenie sposobu rozwiązania problemów związanych z przemocą, dotyczących indywidualnych środowisk	2021 - 2025	Kierownik GOPS, Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego, Komisariat Policji, Placówki oświatowe,

		- Praca socjalna z osobami doznającymi przemocy - Rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych		Placówki służby zdrowia, GKRPA.
3.	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty i prowadzenia interwencji kryzysowej.	2021 - 2025	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny Komisariat Policji, Placówki oświatowe, Placówki służby zdrowia, GKRPA.
4.	Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne	- Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności - Dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie - Umieszczanie informacji na stronach internetowych	2021 - 2025	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny Komisariat Policji, Placówki oświatowe, Placówki służby zdrowia, GKRPA.
5.	Działalność Punktu Konsultacyjnego przy GKRPA w Wolanowie i przy GOPS w Wolanowie	Praca specjalisty w zakresie diagnozy i pomocy psychologicznej i terapeutycznej. Praca radcy prawnego w zakresie pomocy prawnej dla osób doznających przemocy w rodzinie.	2021- 2025	GOPS, Przewodniczący Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wolanowie , Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.